

LIBRIS We know books
E L E N A
F E R R A N T E

*Prietena
mea
genială*

R O M A N

Traducere din italiană de Cerasela Barbone

literary

E F E C T I O N

LBRIS

We know
books

Prolog

ȘTERGEREA URMELOR

Azi-diminează m-a sunat Rino, am crezut că vrea din nou bani și m-am pregătit să-l refuz. Dar motivul telefonului era cu totul altul: mama lui era de negăsit.

— De când?

— De două săptămâni.

— Și abia acum îmi telefonezi?

Probabil că tonul i s-a părut ostil, deși nu eram nici furi-oasă, nici indignată, era în el doar o urmă de sarcasm. A încercat să protesteze, dar a făcut-o confuz, stânjenit, când în dialect, când în italiană. A zis că era convins că mama lui se plimba prin Napoli, ca de obicei.

— Chiar și noaptea?

— Știi cum e.

— Știu, dar ți se par normale două săptămâni de absență?

— Da. Tu n-ai văzut-o de mult, e mai rău: nu-i e somn niciodată, vine, pleacă, face ce vrea.

Oricum, în cele din urmă, se îngrijorase. Întrebuse pe toată lumea, făcuse turul spitalelor, se dusese chiar și la poliție. Nimic, mama lui nu era nicăieri. Ce fiu bun: un bărbat voinic, spre patruzeci de ani, care n-a muncit niciodată în viața lui, ci a făcut doar trafic și risipă. Mi-am imaginat cu câtă grijă o căutase. Cu niciuna. N-avea creier și se iubea numai pe sine.

— Nu-i cumva la tine? m-a întrebat pe neașteptate.

Mama? Aici, la Torino? Cunoștea bine situația și vorbea doar ca să vorbească. El, da, era un mare călător, venise la mine acasă de cel puțin zece ori fără să fie invitat. Mama lui, pe care, în schimb, aș fi primit-o bucuroasă, nu plecase niciodată din Napoli în toată viața ei. I-am răspuns:

— Nu, nu e la mine.

— Ești sigură?

— Rino, te rog: ți-am spus că nu e.

— Și atunci unde s-a dus?

A început să plângă și l-am lăsat să-și manifeste disperarea, hohote care debutau prefăcute și continuau autentice. Când a terminat, i-am spus:

— Te rog, măcar de data asta comportă-te cum ar vrea ea: n-o căuta.

— Dar ce spui acolo?

— Spun ce-am spus. E inutil. Învață să trăiești singur și nu mă mai căuta nici pe mine.

Am închis.

2 .

Mama lui Rino se numește Raffaella Cerullo, dar toți i-au spus întotdeauna Lina. Eu nu, n-am folosit niciodată nici primul, nici al doilea nume. De mai bine de șaiszeci de ani pentru mine e Lila. Dacă i-aș spune Lina sau Raffaella, așa, dintr-odată, ar crede că prietenia noastră s-a terminat.

Sunt cel puțin trei decenii de când îmi spune că vrea să dispară fără să lase nicio urmă și numai eu știu bine ce vrea să spună. N-a avut niciodată în minte vreo fugă, vreo schimbare de identitate, vreun vis să-și refacă viața în altă parte. Și nu s-a gândit niciodată la sinucidere, dezgustată de ideea că Rino va avea de-a face cu corpul ei și va fi obligat să se ocupe de asta. Scopul ei a fost mereu altul: își dorea să se volatilizeze; își dorea toate celulele dispersate; din ea nu trebuia să se mai găsească nimic. Și pentru că o cunosc bine, sau cel puțin cred că o cunosc, pun pariu că a găsit modalitatea de a nu lăsa în această lume nici măcar un fir de păr, nicăieri.

Zilele au trecut. Am verificat poșta electronică, m-am uitat în cutia poștală, dar fără speranță. Eu i-am scris foarte des ei, ea nu mi-a răspuns aproape niciodată: acesta a fost mereu obiceiul. Prefera telefonul sau pălăvrăgitul din nopțile lungi când mă duceam la Napoli.

Am deschis sertarele, cutiile din metal în care păstram tot felul de lucruri. Puține. Am aruncat multe chestii, în special pe cele care o priveau, iar ea știe asta. Am descoperit că n-am nimic de-al ei, o imagine, un bilețel, un cadouaș. Am fost eu însămi uimită. Era posibil ca în toți acești ani să nu-mi fi lăsat nimic de-al ei sau, mai rău, eu să nu fi vrut să păstrez ceva de-al ei? Era posibil.

L-am sunat eu pe Rino de data asta, am făcut-o fără niciun chef. Nu răspundea nici pe fix, nici pe mobil. M-a sunat pe seară, după placul lui. Cu vocea pe care-o avea încerca să-mi trezească un sentiment de milă.

— Am văzut că ai sunat. Ai vești?

— Nu. Dar tu?

— Niciuna.

A vorbit dezlânat. Voia să meargă la televiziune, la emisiunea care se ocupă cu persoanele dispărute, să facă un apel, să-i ceară iertare mamei lui pentru tot, s-o implore să se întoarcă.

Am ascultat răbdătoare, apoi l-am întrebat:

— Te-ai uitat în dulapul ei?

— Ca să ce?

Bineînțeles că nu-i venise în minte lucrul cel mai evident.

— Du-te să te uiți.

S-a dus și și-a dat seama că nu mai era nimic acolo, nici măcar o haină de-a mamei lui, nici de vară, nici de iarnă, doar umerase vechi. L-am trimis să scotocească prin casă. Dispăruseră

pantofii. Dispăruseră puținele cărți. Dispăruseră toate fotografiile. Dispăruseră toate filmele foto. Dispăruse computerul ei, și vechile dischete care se foloseau odată, totul, orice lucru al experienței sale de vrăjitoare electronică care începuse să se descurce cu calculatoarele deja spre sfârșitul anilor șaizeci, pe vremea cartelelor perforate. Rino era uluit. I-am spus:

— Nu te grăbi, dar pe urmă sună-mă și spune-mi dacă ai găsit chiar și numai un ac cu gămălie care-i aparține.

M-a sunat a doua zi. Era foarte agitat.

— Nu e nimic.

— Nimic, nimic?

— Nu. S-a decupat din toate fotografiile în care apăream împreună, și din cele de când eram mic.

— Ai căutat bine?

— Peste tot.

— Și în pivniță?

— Ți-am zis peste tot. A dispărut până și cutia cu acte: ce știu eu, vechi certificate de naștere, contracte de telefonie, chitanțe. Ce înseamnă? A furat cineva tot? Ce caută? Ce vor de la mama și de la mine?

L-am încurajat, i-am spus să stea liniștit. Era improbabil ca cineva să vrea ceva, mai ales de la el.

— Pot să vin să stau o vreme la tine?

— Nu.

— Te rog, nu pot să dorm.

— Descurcă-te, Rino, nu știu ce să fac în legătură cu asta. Am închis și, când a sunat din nou, n-am răspuns. M-am așezat la birou.

Lila, ca de obicei, vrea să exagereze, m-am gândit.

Exacerba peste măsură conceptul de urmă. Nu voia doar să dispară ea, acum, la șaizeci și șase de ani, ci și să șteargă toată viața pe care o lăsase în spate.

M-am simțit dintr-odată foarte furioasă.

Să vedem cine izbuteste de data asta, mi-am zis. Am deschis computerul și am început să scriu fiecare detaliu al poveștii noastre, tot ce mi-am amintit.

LBRIS

We know
books

Copilăria

POVESTEA LUI
DON ACHILLE

Atunci când Lila și cu mine am decis să urcăm pe scara întunecată care ducea, treaptă cu treaptă, rampă cu rampă, până la apartamentul lui don Achille, a început prietenia noastră.

Îmi amintesc lumina violacee din curtea interioară, mirosurile unei seri călduțe de primăvară. Mamele pregăteau cina, era timpul să intrăm în casă, dar noi întârziem supunându-ne sfidător, fără să ne adresăm vreodată un cuvânt, la probe de curaj. De la o vreme, la școală și în afara ei, nu făceam decât asta. Lila își strecura mâna și tot brațul în gura neagră a unui canal, imediat după, la rândul meu, făceam și eu la fel, cu inima bătându-mi, sperând ca gândacii să nu mi se urce pe piele și să nu mă muște șoarecii. Lila se cățara până la fereastra de la parter a doamnei Spagnuolo, se agăța de bara din fier pe unde trecea sârma de întins rufele, se legăna, apoi își dădea drumul jos, pe trotuar, imediat după, la rândul meu, făceam și eu la fel, temându-mă totuși să nu cad și să mă lovesc. Lila își înfigea pe sub piele acul de siguranță ruginit găsit pe stradă nu știu când, dar pe care-l păstra ca pe un dar de la o zână; și eu observam vârful de metal care îi săpa un tunel alburiu în palmă, iar apoi, când îl extrăgea și mi-l întindea, făceam și eu la fel.

La un moment dat, mi-a aruncat o privire de-a ei, hotărâtă, cu ochii mijiți, și s-a îndreptat spre blocul în care locuia don Achille. Am înghețat de frică. Don Achille era căpcăunul din povești, mi se interzisese cu desăvârșire să mă apropiu de el, să-i vorbesc, să-l privesc, să-l pândesc, trebuia să mă comport ca și cum nu existau nici el, nici familia lui. La mine în casă, dar nu numai, existau, în privința lui, o teamă și o ură care nu știam de unde proveneau. Din felul în care vorbea tata despre el mi-l imaginasem voinic, plin de bășici movulii, furios în ciuda celui „don” care mie îmi sugera o autoritate calmă. Era o ființă

făcută din nu știu ce material, fier, sticlă, urzică, dar vie, vie cu răsuflarea foarte caldă care-i ieșea pe nas și pe gură. Credeam că dacă doar l-aș fi văzut de departe, mi-ar fi înfipt în ochi ceva ascuțit și usturător. Dacă, apoi, aș fi făcut nebunia să mă apropiu de ușa casei lui, m-ar fi ucis.

Am așteptat puțin să văd dacă Lila se răzgândește și se întoarce. Știam ce voia să facă, sperasem degeaba să uite, dar nu. Felinarele nu se aprinseseră încă, și nici luminile de pe scară. Din case se auzeau voci agitate. Ca s-o urmez, trebuia să renunț la albastriul din curtea interioară și să pătrund în bezna intrării de la bloc. Când, în sfârșit, m-am hotărât, la început n-am văzut nimic, am simțit doar un miros de vechituri și DDT. Apoi m-am obișnuit cu întunericul și am descoperit-o pe Lila așezată pe prima treaptă a primei rampe. S-a ridicat și am început să urcăm.

Am înaintat ținându-ne de perete, ea cu două trepte în față, eu cu două trepte în spate, ezitând între a scurta distanța sau a o lăsa să crească. Mi-a rămas senzația umărului care se freacă de zidul coșcovit și gândul că treptele sunt foarte înalte, mai înalte decât cele din blocul în care locuiam eu. Tremuram. Orice zgomot de pași, orice voce era don Achille care ne ajungea din spate sau ne ieșea în întâmpinare cu un cuțit lung, din cele cu care se despică pieptul găinilor. Se simțea un miros de usturoi prăjit. Maria, soția lui don Achille, m-ar fi pus în tigaia cu ulei încins, copiii m-ar fi mâncat, el mi-ar fi supt capul la fel cum făcea tata cu barbunii.

Ne-am oprit des și de fiecare dată am sperat ca Lila să decidă să ne întoarcem. Eram foarte transpirată, nu știu ea. Din când în când, privea în sus, dar nu pricepeam la ce, se vedea doar cenușiul ferestrelor la fiecare rampă. Luminile s-au aprins brusc, dar slabe, prăfuite, lăsând suprafețe mari de umbră pline de pericole. Am așteptat să ne dăm seama dacă fusese don Achille cel care rotise întrerupătorul, dar n-am auzit nimic,

LIBRIS

We know
books

nici pași, nicio ușă care se deschidea sau se închidea. Apoi Lila a înaintat, și eu după ea.

Credea că face un lucru corect și necesar, iar eu uitasem de orice motiv întemeiat și cu siguranță mă aflam acolo doar pentru că se afla ea. Urcam încet spre cea mai mare dintre spaimele noastre de atunci, mergeam să ne expunem fricii și s-o luăm la întrebări.

La a patra rampă, Lila s-a comportat într-un mod neașteptat. S-a oprit să mă aștepte, și când am ajuns-o din urmă, mi-a dat mâna. Gestul acesta a schimbat pentru totdeauna totul între noi.

2 .

Fusesse vina ei. Nu cu prea mult timp în urmă — zece zile, o lună, cine știe, ignoram tot ce era legat de timp pe-atunci — îmi luase păpușa pe neașteptate și o aruncase în fundul unei pinițe. Acum urcam spre frică, atunci ne simțiserăm obligate să coborâm, și încă în viteză, spre necunoscut. În sus, în jos, ni se părea mereu că mergem spre ceva teribil care, deși exista dinaintea noastră, numai și numai pe noi ne aștepta. Când ești pe lume de puțin timp, e dificil să înțelegi care sunt dezastrele de la originea sentimentului nostru de dezastru, poate că nici nu simțeam această nevoie. Cei mari, în așteptarea zilei următoare, se mișcă într-un prezent în urma căruia există ieri sau alaltăieri sau, cel mult, săptămâna trecută: la restul nu vor să se gândească. Cei mici nu știu semnificația lui ieri, a lui alaltăieri și nici a lui mâine, totul e asta, acum: strada e asta, ușa e asta, scările sunt astea, asta e mama, ăsta e tata, asta e ziua, asta e noaptea. Eu eram mică și, în fond, păpușa mea știa mai mult ca mine. Îi vorbeam, îmi vorbea. Avea o față de celuloid cu păr de celuloid și ochi de celuloid. Purta o rochiță albastră, pe care